

Součinnost PVOS s CO

Podplukovník Jaroslav Š k o p

Rozhodující pro úspěšnou protivzdušnou obranu bude aktivita všech sil a prostředků PVO, manévry a rychlé soustředění k obraně nejdůležitějších prostorů a objektů.

Velký význam mimo PVOS pro ochranu zápolí má systém CO. Jemu jsou uloženy velmi důležité úkoly jako je spolehlivá ochrana civilního obyvatelstva země, zabezpečení práce v průmyslu, dopravě, komunálních služeb v době vzdušného napadení nepřitelem. Celý systém CO musí být udržován v pohotovosti k rychlému likvidování následků jaderných úderů, k evakuaci obyvatelstva z prostorů zasažených jadernými údery. Jsou to velmi různorodé úkoly a dávají CO charakter jedné z nejdůležitějších organizací zabezpečení životnosti státu ve válce.

K plnění těchto úkolů je důležitá příprava speciálních útvarů civilní obrany a obyvatelstva.

Úspěšné plnění těchto úkolů má velký a přímý vliv na zabezpečení plnění úkolů armády. Spolupráce s armádou se stává těsnější, při vzájemném porozumění a uznání důležitosti úkolů, které plní.

Zvláštní význam v systému CO má včasné uvědomování civilního obyvatelstva, osazenstva závodů, podniků a úřadů o nebezpečí vzdušného napadení, varování před jeho následky a vyhlašování vzdušného poplachu.

Největší možnost zjišťovat vzdušného nepřítele mají vojska PVOS. To je jeden z hlavních důvodů, proč právě systém PVOS musí uskutečňovat víc než kdokoli jiný součinnost se systémem CO při obraně států území.

Stáby vojsk PVOS musí dávat příkazy k vyhlašování vzdušného poplachu nejen v místě, které brání, ale i do celých prostorů jednotlivých krajů, které případně ani nejsou celé přikryty prostředky PVOS. Vyprávění rozkazů k vyhlášení vzdušného poplachu je povinností odpovědných velitelů z velitelských stanovišť vojsk PVOS. Vlastní poplach vyhláší pak orgány štábů CO.

Cílem činnosti orgánů CO je zabezpečit plynulou činnost všech řídicích orgánů

v průběhu války a správný chod národního hospodářství. K tomu je nutná maximální ochrana obyvatelstva před prostředky hromadného ničení, rozsáhlá a mnohostranná pomoc postiženým a rychlá likvidace následků nepřátelských jaderných úderů. Po-
daří-li se nepříteli údery na objekty v zápolí, je úkolem všech sil a prostředků CO poskytnout zdravotnickou pomoc obyvatelstvu, hasit požáry, organizovat záchranné práce, odklízovat sutiny, odvážet postižené osoby ze zasaženého pásma, evakuovat včas zdravé obyvatelstvo a udržovat pořádek. Úkoly se prolínají, navazují na sebe a závisí jeden na plnění druhého.

Protože systém PVOS i systém CO působí na stejném území a jejich činnost má společný cíl — obranu a ochranu zápolí — kladou se velké nároky na organizaci a součinnost. Součinnost vojska PVOS a CO musíme organizovat a připravovat již v míru.

Součinnost se týká hlavně těchto otázek:

a) Zjišťování vzdušného nepřítele a sledování jeho činnosti. Poněvadž nejvíce prostředků a možností má systém PVOS, musí od něho vycházet komplexní vyhodnocená zpráva o vzdušné situaci. Protože vzdušný nepřítel bude působit do celého prostoru současně, značnými silami na malých výškách, rozptýlenými malými skupinami nebo jednotlivými letouny, bylo by výhodné využít i některých prvků CO k pozorování vzdušného prostoru a k bezprostřednímu nahlášení výsledků pozorování na nejbližší VS PVOS. To by byla značná pomoc při upřesňování konkrétní vzdušné situace na malých výškách.

b) Na systém zjišťování vzdušných cílů navazuje uvědomování o vzdušném nepříteli. Včasné uvedení systému CO do bojové pohotovosti a další přípravy závisí právě na sledování tohoto uvědomování. Protože soudobé vzdušné cíle působí ve velkých rychlostech, a mají velké možnosti manévrovací, klademe důraz na bezprostřední informaci, kterou bez velké časové ztráty je možné získat jen z decentralizovaných míst velení PVOS podle skutečné dislokace. Mi-

mo odposlech sítě uvědomování je výhodné používat odposlech sítě hlášení. Prospešná oběma stranám je též informace o výsledcích bojové činnosti (výsledky vzdušných úderů, činnosti prostředků PVOS, upřesnění radiální situace, ztráty, postup likvidace apod.).

c) Vyhlášení vzdušného poplachu a jeho odvolání. Úkolem je včas vyrozumět štáby a složky CO i veškeré obyvatelstvo o nebezpečí vzdušného napadení a varovat před následky úderů vzdušného nepřítel.

d) V jednotlivých bráněných místech půjde o poskytnutí pomoci při budování obrany a při likvidaci následků. Zde je nutné si uvědomit bezpodmínečné podřízení ve všech otázkách veliteli bráněného místa, jehož odpovědnost dává též nutnou pravomoc při řízení obrany i udržování životaschopnosti bráněného místa.

Aby mohly štáby CO samy ze svého hlediska postupně vyhodnocovat situaci a připravovat podřízené štáby a vojska k uvedení do bojové pohotovosti, musí odposlouchávat a sledovat síť PVOS k uvědomování o vzdušném nepříteli. Vysoké rychlosti vzdušných cílů, velká jejich manévrovost i rozptýlené působení do širokého prostoru vyžadují, aby se na proces uvědomování spotřebovalo co nejméně času. Časové ztráty vznikají zbytečnými mezistupni, postupným vyhodnocováním na jednotlivých VS a centrálním vysíláním velkého množství zpráv. Mimo časových ztrát vznikají při uvědomování i prostorové nepřesnosti a chyby zaviněné obsluhou a nedostatečným technickým vybavením.

Proto je na místě, aby štáby CO krajů využívaly výhod plynoucích z konkrétní dislokace velitelských stanovišť PVOS různých stupňů a přebíraly zprávy o vzdušné situaci již z nižších stupňů. Tím získají čas ke svému rozhodování a rozsah zpráv bude více odpovídat konkrétnímu prostoru kraje.

Bude účelné, aby na VS svazků PVOS byli vysíláni příslušníci štábů CO kraje jako styční orgány, kteří by jednak sledovali vzdušnou situaci ve vztahu k území svého kraje, znali by situaci a potřeby různých míst v kraji, podmínky nutného udržení provozu důležitých závodů a navrhovali konkrétní opatření náčelníků štábů CO kraje. Současně by navrhovali veliteli odpovědnému za vyhlášení vzdušného poplachu dobu a rozsah k jeho vyhlášení.

Vyhlášení vzdušného poplachu a jeho odvolání je nutné organizačně podřídit jednotnému systému vyhlášení, neboť jen

tak lze udržet nedílnou odpovědnost za vyhlášení a průběh. Bude účelné celý systém vyhlášení vzdušného poplachu řídit jednotně bez zbytečných mezičlánků.

Vyhlášení vzdušného poplachu a jeho odvolání způsobem, jak jej mnoho našich občanů zná z dob druhé světové války, je již zastaralé a neodpovídá soudobým možnostem vzdušného napadení. Problém vyhlášení vzdušného poplachu a varování civilního obyvatelstva je dnes mnohem složitější, což způsobují několikanásobně vyšší rychlosti prostředků vzdušného napadení a skutečnost, že nepřítel nebude působit v uspořádaných velkých vzdušných formacích po jediném náletovém směru. Počítáme s množstvím malých cílů, působících v celém rozsáhlém prostoru území a na různých výškách od přizemních až po stratosférické. Soudobé prostředky vzdušného napadení jsou též mnohem různorodější.

Naše bezprostřední sousedství s nepřítelem značně ztěžuje situaci ve vyhlášení vzdušného poplachu. Tato skutečnost klade vyšší požadavky na vzdušný průzkum i na celou organizaci vyhlášení. Ani nejmodernější technicky vybavený průzkum vzdušného prostoru nemůže nám zabezpečit potřebný čas k uskutečnění všech ochranných opatření. Podle této skutečnosti musíme tato opatření upravovat. Velká manévrovost vzdušných cílů by často způsobila zbytečné vyhlášení vzdušného poplachu, což by se nepříznivě projevilo v ochromení života na bráněném území. Proto je nutné reagovat až na bezprostřední nebezpečí napadení a co nejvíce zkrátit průběh vyhlášení vzdušného poplachu a čas potřebný k uskutečnění nutných opatření. To můžeme realizovat potřebnou decentralizací rozhodování o vyhlášení vzdušného poplachu a jednotným řízením z místa vydání až do poslední obce v okrese, až do jednotlivých závodů. Vzdušný poplach je nutné vyhlášet plošně a zásadně najednou pro všechny objekty v místě. K tomu slouží síť signalizačních zařízení, doplňovaná náhradními signalizačními zdroji. Je velmi pravděpodobné — vyplývá to z mistopisné polohy naší země v bezprostředním sousedství s nepřítelem, že v některých obdobích a zvláště na počátku války, bude vzdušný poplach vyhlášen na delší dobu. Zde musíme rozlišovat objekty a místa, která je možné úplně opustit po dobu trvání nebezpečí, ale mnohé důležité provozy zastavit nelze, poněvadž přerušením provozu by vznikly neúnosné ztráty. V takových prostorech je nutné vybudovat přímo v provozních objektech bez-

pečnostní úkryty pro nejnужnější obsluhu. Těchto úkrytů bude využito až v době přímého ohrožení, zatím co ostatní osazenstvo těchto závodů bude využívat úkrytů vzdálenějších. Velkou úlohu hraje nejen vyhlášení vzdušného poplachu, a organizace ochranných opatření, ale též včasné jeho odvolání. Odpovědnost za odvolání poplachu mají ti velitelé, kteří jsou odpovědní za vyhlášení.

Systém uvědomování i vyhlásování vzdušného poplachu má velké nároky na vybavení vhodným spojovacím zařízením. V současné době se používá k uvědomování přenosů telefonních, případně rádiových a dálkopisných. V nejbližší době musí nutně dojít k modernizaci těchto spojů, která umožní zvýšit kapacitu informací i rychlost jejich předávání.

Vzdušný poplach vyhlášíme v první části telefonem nebo rádiem a ve finální

části bezprostředního varování civilního obyvatelstva elektrickými a ručními sirénami, parními a tlakovými píšťalami, zvony, signálními trubkami, klaksony, stálými reprodukčními zařízeními, rozhlasovými vozy i dalšími prostředky schopnými reprodukovat zesilovači příslušné smluvené signály.

Potřeba čelit novým druhům bojové techniky si vynucuje též v obraně zázemí opatření, která se již nepodobají té tradiční činnosti z druhé světové války. Napadení zázemí zbraněmi hromadného ničení vyžaduje nové přípravy na kvalitně nové základně. K obraně zápolí nutně roste nejen početnost sil, ale i organizovanost a technické vybavení. Změny, které budeme uskutečňovat, musí vést ke zlepšení systému, k jeho zjednodušení a případně složitě součinnostní vztahy mohou být nahrazeny přímou podřízeností.